

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 78/2021-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej PIHORŇA & PARTNERS s. r. o. – advokátska kancelária, Hrnčiarska 29, Košice, proti postupu Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 3Co/161/2019 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 3Co/54/2018) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 3Co/161/2019 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 3Co/54/2018) **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie **500 eur**, ktoré **je** Krajský súd v Košiciach **povinný** vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
3. Krajský súd v Košiciach **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **450,29 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 29. júla 2020 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3Co/54/2018, ktoré bolo neskôr vedené pod sp. zn. 3Co/161/2019 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a pripojeného spisu Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 8C/23/2008, zberného spisu krajského súdu sp. zn. 3Co/54/2018 a sp. zn. 3Co/161/2019 vyplýva nasledovný stav veci:

3. Na okresnom súde je vedené konanie pod sp. zn. 8C/23/2008 o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. V konaní má sťažovateľka postavenie žalovanej, žalobcom je bývalý manžel sťažovateľky. Okresný súd rozhodol vo veci rozsudkom č. k. 8C/23/2008-832 zo 16. októbra 2017. Proti rozsudku okresného súdu podala odvolanie sťažovateľka (odvolanie doručené okresnému súdu 11. decembra 2017) aj žalobca (odvolanie doručené okresnému súdu 4. decembra 2017). Vec bola okresným súdom predložená krajskému súdu 19. februára 2018. Krajskému súdu bola 31. januára 2019 a následne aj 25. apríla 2019 doručená urgencia sťažovateľky, ktorou sa domáhala rozhodnutia o podaných odvolaniach s poukazom na dobu, ktorá uplynula od podania odvolaní. Krajský súd ako súd odvolací uznesením č. k. 3Co/54/2008 z 30. apríla 2019 vrátil vec okresnému súdu na vydanie opravného uznesenia, pretože vo výroku rozsudku okresného súdu bol televízor značky Samsung prikázaný žalobcovi aj sťažovateľke. Sťažovateľka podaním z 12. júna 2019 urgovala vydanie rozhodnutia krajského súdu. Vec bola okresnému súdu z krajského súdu doručená 17. júna 2019. Okresný súd vydal 24. júna 2019 opravné uznesenie č. k. 8 C 23/2008-912, ktorým opravil výrok a odôvodnenie rozsudku okresného súdu v nadväznosti na pochybenie spočívajúce v prikázaní televízora značky Samsung do výlučného vlastníctva žalobcu aj sťažovateľky. Okresný súd následne vec opätovne predložil krajskému súdu 6. augusta 2019 na rozhodnutie o podaných odvolaniach, kde mu bola pridelená nová spisová značka 3Co/161/2019. Krajský súd uznesením č. k. 3/Co/161/2019 z 12. augusta 2020 zrušil rozsudok okresného súdu v spojení s opravným uznesením a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 8. októbra 2020. Okresnému súdu bol 22. januára 2021 doručený návrh sťažovateľky na doplnenie uznesenia krajského súdu č. k. 3Co/161/2019 z 12. augusta 2020 o výrok o náhrade trov konania, vo vzťahu ku ktorému okresný súd sťažovateľku informoval, že v prípade zrušenia rozhodnutia okresného súdu krajský súd ako súd odvolací o náhrade trov konania samostatným výrokom nerozhoduje.

II. Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti argumentuje, že proti rozsudku okresného súdu podala odvolanie 8. decembra 2017, proti rozsudku okresného súdu sa odvolal aj žalobca a k jeho odvolaniu sa sťažovateľka vyjadrila podaním z 10. januára 2018. O odvolaní dosiaľ krajský súd nerozhodol napriek opakovaným urgenciám sťažovateľky. Jediným úkonom krajského súdu bolo vydanie uznesenia z 30. apríla 2018, ktorým vrátil spis okresnému súdu a vyzval ho na vydanie opravného uznesenia. Sťažovateľka je názoru, že takýto postup nemá oporu v Civilnom sporovom poriadku (ďalej aj „CSP“), je neefektívny a nesprávny, s predmetnou otázkou sa mohol odvolací súd vyrovnáť sám v odvolacom konaní, predmetná otázka, vada bola napadnutá aj v odvolaní sťažovateľky. Po vydaní opravného uznesenia okresným súdom a opätovnom predložení veci krajskému súdu sťažovateľka podala žiadosť o rozhodnutie, a to 19. augusta 2019. K momentu podania ústavnej sťažnosti krajský súd rozhoduje už takmer 31 mesiacov. V konaní došlo postupom krajského súdu k zbytočným prietahom. Pokiaľ ide o predmet konania, z právneho hľadiska vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva nepredstavuje zložitú problematiku. Sťažovateľka k predĺženiu konania nijakým spôsobom neprispela. Domáha sa tiež priznania primeraného finančného zadosťučinenia okrem iného aj s poukazom na skutočnosť, že jej bolo znemožnené disponovanie s majetkom, veci patriace do bezpodielového spoluvlastníctva podliehajú amortizácii a spor má dopad aj na jej psychický stav.

5. Z uvedeného potom sťažovateľka vyvodzuje, že boli porušené jej práva uvedené v bode 1 odôvodnenia tohto nálezu.

III. Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

6. Krajský súd k sťažnosti uviedol, že JUDr. Géciová – sudkyňa spravodajkyňa, ktorej bola predmetná vec pôvodne pridelená, bola práceneschopná od 10. apríla 2018 do 6. mája 2018, od 21. novembra 2018 do 19. decembra 2018 a od 7. januára 2019 do 30. júna 2019, v dôsledku čoho došlo k prerozdeleniu reštančných vecí opatrením súdu a vec bola 4. februára 2019 pridelená JUDr. Feťkovej ako sudkyňi spravodajkyňi. Uznesením krajského súdu č. k. 3Co/54/2018 z 30. apríla 2019 bola vec vrátená okresnému súdu na vydanie opravného uznesenia. Po vydaní opravného uznesenia a opätovnom predložení veci krajskému súdu bola vec pridelená sudkyňi spravodajkyňi JUDr. Feťkovej. Z dôvodu zániku funkcie sudkyne JUDr. Feťkovej (odchod do dôchodku) 31. marca 2020 bola vec pridelená sudkyňi spravodajkyňi JUDr. Sopoligovej. Krajský súd uznesením č. k. 3Co/161/2019 z 12. augusta 2020 zrušil rozsudok okresného súdu v spojení s opravným uznesením a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Rýchlosť konania vo veciach senátu 3Co bola nepriaznivo ovplyvnená aj ďalšími personálnymi zmenami (vymenovanie sudcu JUDr. Duditša za sudcu ústavného súdu a následné prerozdelenie jeho vecí, skončenie dočasného pridelenia Mgr. Čisovskej na krajskom súde). O podanom odvolaní strán sporu rozhodol krajský súd v rámci svojich časových možností, bez zbytočných subjektívnych prietahov v spore. Súdna prax je ustálená v závere, že meritórne nie je možné vo veci rozhodnúť

pred vykonaním opravy chýb v písaní a počítaní, ako aj iných zrejým nesprávností, zvlášť ak ide o chyby vo výroku rozhodnutia, ako je to aj v prejednávanej veci. Ak tá istá vec bola pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva prisúdená obojstranným stranám, je nepochybné, že ide o zrejmu nesprávnosť výroku rozsudku, na ktorej odstránenie slúži inštitút opravy v zmysle § 224 Civilného sporového poriadku. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, správanie účastníkov a postup súdu, vyhodnotenie týchto kritérií ponecháva krajský súd na rozhodnutie ústavného súdu. Ústavnú sťažnosť sťažovateľky považuje za neopodstatnenú a nesúhlasí s priznaním finančného zadosťučinenia, keďže vo veci bolo krajským súdom rozhodnuté 12. augusta 2020.

7. Krajský súd zároveň vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania o prijatej ústavnej sťažnosti.

III.2. Replika sťažovateľky:

8. Sťažovateľka vo svojej replike uviedla, že v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu nie je možné prenášať technicko-organizačné problémy štátnych orgánov na účastníkov konania. Prejednávaná vec tvorí bežnú agendu, keďže ide o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva, sťažovateľka žiadnym spôsobom neprispela k prieťahom v konaní, práve naopak, vyvíjala aktivitu smerujúcu k rýchlemu rozhodnutiu prostredníctvom svojich urgencií. Postup samotného krajského súdu pri rozhodovaní o odvolaní považuje sťažovateľka za neefektívny a nesústreďený, ktorý vo významnej miere ovplyvnil celkovú dĺžku konania. Postup krajského súdu, ktorý vrátil vec okresnému súdu na vydanie opravného uznesenia, nemá základ v ustanoveniach Civilného sporového poriadku.

9. Sťažovateľka zároveň vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania o prijatej ústavnej sťažnosti.

10. Podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej ústavnej sťažnosti, pretože na základe podaní účastníkov a predloženého spisu okresného a krajského súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Navyše, účastníci na uskutočnení ústneho pojednávania netrvali.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Sťažovateľka sa svojou ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom k porušeniu označených práv malo dôjsť postupom okresného súdu v napadnutom konaní, ktorý bol nečinný, resp. konal neefektívne.

12. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti

v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

14. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

15. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

16. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expresis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní. Napríklad povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z ustanovení § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z ustanovení § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán, aj z § 179 ods. 1, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

17. Pokiaľ ide o zložitosť veci (právnou a skutkovú), ústavný súd konštatuje, že vo všeobecnosti spor o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov je bežnou občianskoprávnou vecou, ktorá však za určitých okolností môže vykazovať zvýšenú náročnosť najmä po skutkovej stránke (zisťovanie rozsahu BSM, zisťovanie hodnoty vecí a iných majetkových hodnôt tvoriacich BSM). V tejto súvislosti vznikla v konaní potreba ustanovenia znalca na účely zistenia hodnoty vecí patriacich do BSM. Znalecké dokazovanie však bolo realizované v štádiu konania pred okresným

súdom, v konaní bolo podaných viacero znaleckých posudkov vo vzťahu k hnutelným, ako aj nehnuteľným veciam patriacich do BSM. Krajský súd, ktorého postup je napadnutý ústavnou sťažnosťou, už len vychádzal zo skutočností zistených okresným súdom, dokazovanie nezopakoval ani ho nedoplňal.

18. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným priet'ahom.

19. Napokon ústavný súd hodnotil postup krajského súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v doterajšom priebehu konania, pričom vychádzal z ústavnej sťažnosti, jej príloh, vyjadrenia krajského súdu, vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 8C/23/2008, zberného spisu krajského súdu sp. zn. 3Co/57/2018, sp. zn. 3Co/161/2019.

20. Ak v dvoch konaniach (formálne označených inými spisovými značkami) ide o rozhodovanie o stále tom istom odvolaní proti tomu istému rozsudku, je, vychádzajúc z ústavným súdom konštantne presadzovanej materiálnej ochrany ústavnosti, nutné hodnotiť tieto (formálne) dve konania materiálne ako to isté konanie, pričom aj ESLP posudzuje konanie ako jeden celok a prístup, pri ktorom sa neposudzuje konanie ako jeden celok, resp. sa neposudzuje celková dĺžka konania, považuje ESLP za príliš formalistický, ktorý nie je v súlade so zárukami čl. 6 ods. 1 dohovoru (porov. III. ÚS 694/2016, č. 22/2017 ZNaU).

21. Ústavný súd uvádza, že po opätovnom predložení veci krajskému súdu po vydaní opravného uznesenia okresným súdom bola veci na krajskom súde pridelená sp. zn. 3Co/161/2019, ide však naďalej o rozhodovanie o tom istom odvolaní žalobcu a sťažovateľky proti tomu istému rozsudku okresného súdu, ako tomu bolo v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 3Co/54/2018. Konanie sp. zn. 3Co/161/2019 teda predstavuje pokračovanie v tom istom odvolacom konaní, len pôvodne formálne vedenom pod inou spisovou značkou (3Co/58/2018), a preto aj pri posudzovaní dôvodnosti ústavnej sťažnosti je na tieto konania pred krajským súdom potrebné nazerať ako na jeden celok.

22. Ústavný súd konštatuje, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou (dohovorom) zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol (m. m. I. ÚS 688/2014).

23. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka ústavnou sťažnosťou napáda postup krajského súdu, pre posúdenie dôvodnosti jej sťažnosti je rozhodujúce obdobie počínajúce 19. februárom 2018, keď bola vec prvýkrát predložená okresným súdom krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľky a žalobcu proti rozsudku okresného súdu.

24. Ústavný súd zistil, že krajský súd bol nečinný od 19. februára 2018 do 30. apríla 2019 (keď vydal uznesenie o vrátení veci okresnému súdu na vydanie opravného uznesenia) a následne od 6. augusta 2019 (keď bola vec opätovne predložená okresným súdom krajskému súdu) do 12. augusta 2020 (keď krajský súd vydal uznesenie o zrušení rozsudku okresného súdu v spojení s opravným uznesením a vrátení veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie). Celková doba nečinnosti krajského súdu tak predstavovala viac ako 26 mesiacov.

25. Úkon krajského súdu z 30. apríla 2019 (uznesenie), ktorým krajský súd vrátil vec okresnému súdu bez meritórneho rozhodnutia o odvolaní, nemožno vyhodnotiť ako efektívny. Je síce pravdou, že rozsudkom okresného súdu bola evidentne nesprávne prikázaná tá istá hnuťelná vec (televízor značky Samsung v zostatkovej hodnote 4,50 eur) do výlučného vlastníctva dvoch osôb súčasne (sťažovateľke aj žalobcovi), sťažovateľka však dôvodne namieta, že predmetné pochybenie mohol zohľadniť a napraviť krajský súd v rámci svojho rozhodovania o odvolaniach proti rozsudku okresného súdu. V predmetnom prípade nešlo o situáciu, keď by výrok rozsudku vyhláseného okresným súdom na pojednávaní 16. októbra 2017 nebol v súlade s výrokom uvedeným v písomnom vyhotovení rozsudku okresného súdu, ani o stav, keď by výroková časť rozsudku nekorešpondovala s odôvodnením rozsudku. Pochybenie okresného súdu, v dôsledku ktorého bola tá istá vec prikázaná sťažovateľke aj žalobcovi, sa nepremietlo iba do výroku rozsudku, ktorý stanovoval, ktoré z vecí patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva sa prikazujú sťažovateľke a ktoré žalobcovi, ale aj do výroku o výške sumy, ktorú má žalobca zaplatiť sťažovateľke na vyrovnanie hodnoty vecí, a zároveň do odôvodnenia rozsudku okresného súdu vo vzťahu k špecifikácii jednotlivých vecí prikazovaných sťažovateľke a žalobcovi, k určeniu hodnoty vecí prikazovaných tej-ktorej strane sporu a k z toho vyplývajúcejmu výpočtu sumy potrebnej na vyrovnanie hodnoty vecí (o uvedenom napokon svedčí rozsah opravy vykonanej opravným uznesením, ktorým boli opravené nielen výroky rozsudku okresného súdu, ale aj k nim sa vzťahujúce časti odôvodnenia rozsudku). Predmetné pochybenie okresného súdu tak de facto predstavovalo vadu rozsudku vecného charakteru, na ktorú sťažovateľka poukazovala vo svojom odvolaní, a odvolací súd sa s danou okolnosťou mohol vyrovnáť v rámci meritórneho rozhodovania o odvolaní.

26. Z uvedeného vyplýva, že o odvolaní sťažovateľky a žalobcu bolo krajským súdom rozhodnuté po viac ako 29 mesiacoch od predloženia veci krajskému súdu okresným súdom, počas ktorého bol krajský súd nečinný, resp. konal neefektívne, pričom túto dobu nie je možné považovať za primeranú pre rozhodnutie o podaných odvolaniach.

27. Ústavný súd nemohol akceptovať argumentáciu krajského súdu vo vyjadrení k sťažnosti poukazujúcu na zaťaženosť senátu 3Co, personálne zmeny na krajskom súde, keď vo svojej predchádzajúcej stabilizovanej judikatúre (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 18/98, II. ÚS 52/99) v uvedenej súvislosti už uviedol, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

28. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní krajského súdu došlo k zbytočným prietahom, ktoré boli spôsobené nečinnosťou, neefektívnou činnosťou krajského súdu. Z uvedených dôvodov ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

29. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

30. Ústavný súd napriek zisteniu, že postupom krajského súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, neprikázal krajskému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietahov, pretože krajský súd o odvolaní sťažovateľky a žalobcu proti rozsudku okresného súdu rozhodol uznesením z 12. augusta 2020, ktoré nadobudlo právoplatnosť 8. októbra 2020. Vec už nie je v dispozícii krajského súdu, nachádza sa aktuálne na okresnom súde, ktorému bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie na základe uznesenia krajského súdu z 12. augusta 2020, pričom postup okresného súdu ústavnou sťažnosťou napadnutý nebol.

31. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

32. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

33. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

34. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

35. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 8 000 eur, čo odôvodnila tým, že spor má dopad na jej psychický stav, sťažovateľka je obmedzená v disponovaní s majetkom, veci, o ktorých sa dosiaľ právoplatne nerozhodlo, podliehajú amortizácii.

36. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

37. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

38. Berúc do úvahy konštatovanú neodôvodnenú nečinnosť, neefektívnu činnosť krajského súdu, predmet konania, správanie sťažovateľky, ako aj všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 500 eur pre sťažovateľku za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku nálezu).

39. Ústavný súd nevyhovел časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 4 výroku nálezu).

V.
Trovy konania

40. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 450,29 eur (bod 3 výroku nálezu).

41. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2020 je 177 eur a hodnota režijného paušálu je 10,62 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu). Právny zástupca sťažovateľky je platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena advokáta zvyšuje o 20 % DPH. Pokiaľ ide o repliku sťažovateľky z 11. marca 2021, ústavný súd za tento úkon právnej služby náhradu trov nepriznal, pretože toto písomné podanie vo veci samej neprinieslo nové skutočnosti alebo informácie, ktoré by ústavnému súdu neboli už skôr známe zo sťažnosti a predloženého súdneho spisu.

42. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2021

Robert Šorl
predseda senátu